

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antonini Liberalis Transformationum congeries

Antoninus <Liberalis>

Basileae, 1568

VD16 A 2960

M. Antonini Imperatoris de vita sua Liber XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70288](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70288)

Itaq;, inquit, non de leui re, sed de infamia certatur, nisi Socrates dixit. Vultis ne compotes rationis animos habere, aut non? Volumus. Cuiusmodi: bonosne, an prauos? Canos. Cur ergo non queritis? Quia habemus. Quid igitur contenditis?

M. ANTONINI IM.

peratoris de Vita sua Liber XII.

OMnia ista quæ per circuitus temporum adipisci optas, iam nunc habere potes, nisi tibi ipsi inuides. hoc est: Si omne id quod præterijt, omittas, futurum prouidentia committas, id modo quod præsens est, dirigens ad sanctitatem & iusticiam: alteram, ut boni consulas ea quæ tibi fatum tribuit (etenim id natura tibi attulit) alteram, ut liberè ac sine ambagibus veritatem loquaris, agasque secundum legem, & ut dignum est. Non impediat autem te neque aliena malicia, neque opinio, neque vox, neque sensus circumdata tibi carnis. Id enim curet, quod afficitur. Itaque iam in exitu cum sis, tantum mentem tuam, idque quod est in te diuinum

num

num, veneraberis: neq; mortem metues, sed ne quando viuere non secundum naturam incipias. Sic homo eris dignus mundo, qui te protulit: neq; amplius eris tanquam peregrinus patria tua, admirans ea quæ quotidie eueniunt, neq; de hac vel illa re dependebis.

Videt Deus omnes mentes, nudas à vasis materialibus, & corticibus istis atque repurgamentis. Sola enim sua intelligentia sola ista cōtingit, quæ ab ipso huc defluerunt ac deriuata sunt. Quod ipsum tu quoque si facere adsuescas, magna ex parte efficies, ne ita circumtrahare. Qui enim non aspicit carnem circumiectam, is ne occupetur in veste, domo, gloria, reliquisq; exterioribus, ac quasi tabernaculo contemplando?

Tria sunt, ex quibus constas: Corpus, anima, mens. Priora duo tantum ea ratione tua sunt, quòd eorū curam geris: tertium solum verè tuum est. Quod si separet à te, quæ alij dicunt aut faciunt, aut quæ tu ipse, aut quæ te futura perturbāt, aut quæ corpori tibi circumdato, vel animulæ vnà natæ præter tuam voluntatem accidunt, ac quæ fluctus externarum rerum voluit: ita vt intellectus ab illis

illis rebus quæ fato vnà sunt, exemptus liberam apud seipsam vitam viuat, agens in sta, probans euenta, dicens vera: si inquam remoueas à mente res quæ ei consensu quodam naturæ adhærent, itemq; futurum & præteritum tempus, efficies ex teipso globum, qualis ille Empedocleus:

Se solo exultans, totus teres atq; rotundus.

Disces id tantum viuere quod viuis: hoc est, in præsentia. Ita fiet, vt quod ad finem vsque vitæ tibi superest, possis absque perturbationibus generose, & genium tuum probans atque amans, exigere.

Sæpenumerò mihi mirari subiit, quid nam esset rei, quòd homines cum seipso magis quàm quenquam alium diligant, tamen suam de sese existimationem minoris ducant quàm aliorum.

Quòd si quis Deus, aut prudens præceptor mandet, ne quid homo apud se ipsum cogitet, animòue concipiat, nisi id statim sit prolaturus, certè ne vnum quidem diem id toleret: adeò magis veremur quid proximus de nobis sit existimaturus, quàm quid ipsi nos.

Qui fit, quòd dij, cum omnia pulchrè
y &

& humaniter ordinauerint, hoc vnum neglexerint, quod nonnullos homines apprimè bonos, ac qui plurimis suam erga Deum pietatem quasi symbolis fecerunt testatam, numiniq; sese familiares multis pijs actionibus & sacrificijs effecerunt, semel fato functos non reducunt, sed omnino extingui sinunt. Id autem si ita est, scias deos aliter instituturos fuisse, si aliter fieri expediuisset. Nam si erat iustum, erat utiq; etiam possibile: ac si erat secundum naturam, certè natura id tulisset. Quòd ergo res non ita habet (si tamen nõ ita habet) id tibi faciat fidem, nõ fuisse ex usu, vt aliter quàm est fieret. Vides enim ipse quoq; te, dum hoc scrutaris, cum Deo de iure disceptare. Atqui non hoc modo cum dijs colloquermur, nisi eos optimos esse & iustissimos putaremus. Si autem tales sunt, nihil certè in rerum dispensatione iniuste ac contra rationem neglectum præterierunt.

Adsuefac te ad ea etiam, de quibus desperas. Etenim læua manus, cum ad alia obeunda sit inhabilis, propterea quòd non consuevit: tamen frænum fortius, quàm dextra, continet.

Qualem te corripiet mors corpore &
ani-

animo? Considera vastitatem æui quod ante & post te est, breuitatem vitæ, materiæ imbecillitatem: causas ipsas, ab integumentis nudas, inspice.

Quò referantur actiones, vide: quid dolor, voluptas, mors, gloria, quis sibi ipsi occupationum sit causa. Neminem ab alio impediri, omnia opinionibus constare.

In usu placitorum, similem oportet esse pancratiastæ, non gladiatori. hic enim enses quo vitur, si deponit, interficitur: alter verò manum semper habet paratam, neque alia re indiget, quàm uti eam contorqueat.

Huiusmodi res considerandæ sunt, diuisione earum facta in materiam, formam, & respectum. Quanta est potètia hominis? Cui licet nihil aliud facere quàm id quod Deus sit laudaturus, & amplecti omnia quæ ei Deus obtulerit.

Quod ad naturam consequitur, eius causa Dei non sunt culpandi, (nam neque volentes, neque inuiti peccant) neque homines.

Quàm ridiculus est, & peregrinus, qui miratur ea quæ in vita sunt.

Omnia sunt aut necessitas fatalis, at-

que ordo ineuitabilis : aut prouidentia placabilis : aut confusio inanis , & nullū habens præfectum. Quòd si est necessitas ineuitabilis , quid reluctaris ? Sin prouidentia, quæ admittit placationem, dignum præbe teipsum diuino auxilio. Sin confusio est, cui præsit nemo: contētus esto, quod in tanto rerum fluctu ipse in te habes mentem. Quòd si te abripiat æstus , abripiat sanè corpusculum, animulam, ac reliqua : mentem quidem non abripiet. Quasi verò lumen candele tantisper luceat, dum extinguatur, neq; splendorem amittat: veritas autem in te, & iusticia, & temperantia, ante obitum tuum extingui debeat.

Si quis de se opinionem, peccati præbeat, cogita : Ecquid nosti, sit ne peccatum ? ac si peccauit, quid si ipse se ipsum damnet : idque perinde est, ac suum ipsius lædere oculum. Qui autem prauos peccare non vult, eius similis est, qui nō vult ficum in suo fructu succum ferre, infantes plorare, equum hinnire : ac si quæ sunt alia necessaria. Quid enim aliud faceret, qui hunc sibi habitum contraxit ? Si igitur trux est, cura eum morbum.

Si non

Si non conuenit, ne agas: si non est verum, ne dicas. Tui animi motus ita sint compositi, vt omnia circumspectas. Cogita, quid sit quod cogitationem tibi commouet: idq; excute, diuidendo in causam, materiam, respectum, tempus, intra quod ea res desinet. Senti vel tandem, esse aliquid in te præstantius ac diuinius, quàm ea sunt quæ affectus cient, ac quæ te mouët. Quid enim est intellectus? num merus, num suspicio, num cupiditas, num aliquid aliud tale?

Primò cogita, nihil frustra esse agendum, neq; quod non aliquò referatur: deinde, vt non aliò quàm ad societatem humanam referatur. Paulo pòst nusquàm eris, neq; quicquam eorū quæ nunc cernis, neq; quisquam eorum qui nunc viuunt. Omnia enim nata sunt ita, vt mutentur, vertantur, & pereant, vt in eorum locum alia nascantur. Omnia opinione constant: hæc autem est in tua potestate. Tolle igitur, cum lubet, opinionem: eruntq; tibi tanquam promontoriū præteruecto omnia serena: & sinus fluctibus vacans. Nulla, quæcunque ea sit actio, malum aliquid patitur, si suo tempore desinat: sicut neq; is qui agit, ea ratione

aliquid mali accipit. Iridem & corpus omnium in vniuersum actionum, quod est vita, si suo tempore desinat, nihil mali ea ratione patitur, neque is qui opportunè finem facit seriei istius actionum, malum aliquod fecit. Tempus verò debitum, & terminum natura constituit: aliquando etiam priuatim, vt in senectute: omnino autem vniuersi natura. Cuius quidem partibus mutatis, semper recens & vicens mundus perdurat. Semper verò id pulcrum est, & speciosum, quod conducit vniuerso. Finis itaque vitæ, singulis mala quidem esse non potest: quippe cum non sit turpis. quippe nec voluntate è nostra dependens, & à societate non aliena. Bona autem fit, cū et opportunè fiat respectu vniuersi, et proficit, & diuinitus accidat. His cogitatis, tria hæc in promptu habe. Primum, vt in agendo cures, ne quid frustra agas, aut secus quàm ipsa iusticia egisset. in rebus extrinsecus accidentibus eas fortunæ nutu, aut prouidentia obtigisse: quarum neutra est inculanda. Secundum, quale vniuersum quodlibet à priuatione fuerit vsq; dū animam accepit, indeq; donec eam reddidit: ex quibus conflatū sit, & in quæ dissoluetur.

soluatur. Tertium, sursum elato animo humanas res intuere, earumq; multiplicem varietatem: quàm multa circum in aere & in æthere habitent: eaq; te visurum, quoties in sublime attollaris: vt sint omnia vnus speciei, & breui tempore durent: tum quis in ijs fastus.

Eijce opinionem, & saluus es. nemo id prohibebit.

Rem aliquam molestè ferens, oblitus es, omnia fieri secundum Vniuersi naturam, & quod peccatum sit alienum: præterea omnia ita, vt nunc sunt, semper facta esse, & futura, nuncq; fieri vbiq; item quæ homini sit cum vniuerso genere hominum cõiunctio: non ea sanguinis aut feminis: sed mentis communicatio. Oblitus es etiam, mentem vniuscuiusq; esse deum, & inde fluxisse: nihil cuiquam proprium esse, sed illinc & fœtum & corpusculum & ipsam animulam venisse. Oblitus es omnia versari in opinione: item, quòd id tantum quod præsens est, vnusquisq; viuit, & amittit.

Crebrò apud animum tuum recole, eos qui certis de rebus nimium sunt indignati: qui maxima gloria, calamitate, inimicitia, aliæue quacunq; fortuna effloruerunt.

Deinde quære, ubi nam sint ista: nempe fumus sunt, & cinis, & sermo, aut ne hoc ipsum quidem. Simul ad mentem tibi accidat, qualia sint omnia. ut Fabius Catullinus rure, Lucius Lupus in hortis obiit, Stertinius Baijs, Tiberius Capreis, Velius Rufus *

Et omnino opinionis causa discrimen in rebus indifferentibus statutum. Tum, quàm vile sit omne quod resistit. Item, quanto magis sit philosophiæ consentaneum, in data materia tueri iusticiam, modestiam, ac simpliciter dijs obsequi. Fastus enim, qui superbiæ vacuitatem ostentando exercetur, omnium est grauisissimus.

Qui quærit, Cur deos colas, quomodo eos videris, aut esse deprehenderis? ei respondebis, Primùm esse eos visiles. deinde, absque hoc sit, tamen animam meam cum non videam, nihilominus magnifico: ita deos quoq; ex viribus eorū quas identidem percipio, cum esse intelligo, tum veneror. In eo sita est vitæ salus, vt singulas res totas intuearis, quid in ijs formæ sit, quid materiæ. Toto animo age vt iusta agas, & vera dicas. Quid enim superest, quàm vt fruaris vita, bonis

nis bona annectendo, ita vt minimū spacium intermittas? Vnum est lumen solis, etiam si intercipiatur parietibus, muris, alijsq; innumeris rebus. Vna est communis natura, etsi certo modo affectis corporibus infinitis distincta. Vna anima, etsi naturis innumeris, proprijsq; circumscriptioibus distributa videatur. Vna etiam mens, etsi discreta videatur. Reliquæ proinde dictorum partes, tanquam spiritus & subiecta insensata, & inuicem nihil coniunctionis habentia, tamen ipsa quoq; à mente & eius potentia continentur. At peculiariter intellectus eiusdem generis adiungit se naturis, neq; à societate diuellitur.

Quid quæris? vt viuas? Id est sentire, appetere, crescere, desinere, loqui, cogitare. Quid horum desideratu dignum tibi videtur? Quòd si vilia sunt omnia hæc, ad extremum te confer, nempe vt sequaris rationem & Deum ducem. Sed vtrum huic instituto pugnat, ægrè ferre aliquid, an verò mors id abolet?

Quanta pars immensi infiniti æui attributa est vnicuiq;? celeriter ea in æternitate euanescit. Quanta pars vniuersi? quantaq; animæ vniuersæ? quantula in
 Y 5 glebula

glebula terræ repis? Hæc omnia tecum cogitans, nihil animo magnum cōcipe, hoc tantum, vt ductu naturæ agas, & feras quæ communis fert natura. Id cura, quomodo mens tua seipsa vtatur: in hoc enim sunt omnia. Cætera siue à voluntate dependeant, siue secus, mortua sunt, fumusq̄;

Id maximè ad contemptum mortis facit, quod hi etiam qui dolorem in malis, & voluptatem in bonis duxerunt, tamè eam despexerunt. Qui id tantum boni nomine dignatur, quod est opportunū, ac cui perinde est pluresne an pauciores secundum rectam rationem præstiterit actiones, neq; in aliquo ponit discrimine, longiorène an breuiori tempore mūdum contempletur, ei mors nequaquam est terrori. Heus tu, cuius fuisti in hac magna vrbe: quid attinet, vtrum quinquennio? Etenim quod secundum leges, id omnibus est æquum. Quid ergo graue accidit, si te vrbe emittit dominus: non is quidem iniustus iudex, sed natura quæ te introduxit? perinde ac si prætor histrionem emittat è theatro, in quod eum introduxerit. Quòd si is dicat, se non quinque, sed tres modò actus recitasse: re
 etè

Etè dicet. At verò in vita tres actus fabu-
lam implent : finem enim is determi-
nat, qui & concretionis olim fuit, & nūc
est dissolutionis autor. Tu neutrius es
causa. Discede igitur æquo animo;
nam & is qui te dimittit,
propitius tibi est.

M. ANTONINI PHILOSO-
phi Imperatoris, de vita sua librorum finis.

AUTORVM ELEN-
chus, quorum in hisce Opuscu-
lis testimonia citantur.

Aeschylus	liber.
Aesculapius.	Antisthenes.
Agatharchidis historia	Antoninus Liberalis.
Asiana.	M. Antoninus philoso- phus & Imp.
Alcman.	Apollinis oraculum.
Armelesagoræ descri- ptio Atticæ.	Apollodori annales.
Amometus.	Apollonius grammati- cus.
Anacreon.	Apollonius poeta, & Apollonij Epi- grammata.
Andron de Sacrificijs.	Arche-
Antigonus, siue	
Antigoni Alterationum	